

TURVAA KIRKOSTA
-OHJEISTUS
KIRKKOTURVAN JÄRJESTÄMISEEN

2. uudistettu laitos työryhmä: Talvikki Ahonen YTM, ort. Laura Arikka TM, ev.lut; Esko Matikainen, pastori, Helluntaikirkko; Pirjo Raunio, FT Helluntaikirkko; Ulla Siirto VTT, ev.lut; Teemu Toivonen, TM, ort.; lainsäädännöllisen osuuden on tarkistanut ja kommentoinut Matti Tolvanen, OTT. prof, ort.

1. laitoksen toimittaja Sari Kuvaja ja työryhmä: Jan Edström, TM, baptistipastori; Ville Hoikkala, OTM; Marja-Liisa Laihia FM, ev.lut.; Sanna Ylä-Jussila, TM, ev.lut.

KANNEN KUVA

© "Christ of Maryknoll" by Robert Lenz, Courtesy of Trinity Stores,
www.trinitystores.com, 800.699.4482

ISBN 978-952-9529-71-1 (nid.)

ISBN 978-952-9529-72-8 (pdf)

ISSN 0784-350X

Suomen Ekumeenisen Neuvoston julkaisuja CX
Helsinki 2019

Rakkauden teot

*Laupias Herrani, anna minulle rakkauden tekoja, niin että ahke-
roisin tahtosi täyttämässä, kulkisin kärsivien rinnalla, neu-
voisin eksyneitä, auttaisin köyhiä, hoitaisin puutteessa olevia,
lohduttaisin murheellisia, rohkaisisin masentuneita, kuivaisin
itkeviltä kyyneleet ja antaisin anteeksi vihollisilleni. Sinun rak-
kaan Poikasi Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta.*

Aamen.

Mikael Agricolan rukouskirja

(Muokkaus Juhani Holma)

Pikaopas: näin kohtaat turvaa hakevan

1. Kun ulkomaalainen saapuu seurakuntaan, kirkkoon, leirikeskukseen tai luostariin, ota hänet vastaan ystävällisesti ja huolehdi hänen välittömistä tarpeistaan.
2. Pysy rauhallisena.
3. Jos henkilö on hädissään, rauhoita häntä.
4. Jos kieli tuottaa ongelmia, etsi paikalle joku, joka voi auttaa selvittämään, mistä on kysymys. Muista ystävällisyys ja sanattoman viestinnän vaikutus.
5. Ota yhteyttä seurakunnan maahanmuuttajatyöstä vastaavaan henkilöön sekä kirkkoherraan tai johtavaan pastoriin. Seurakuntien kannattaa tehdä ekumeenista yhteistyötä.
6. Ryhtykää selvittämään henkilön tilannetta.
  - a. Älkää tehkö mitään ilman asianomaisen omaa suostumusta.
  - b. Pyytäkää nähtäväksi turvaa hakevan kaikki turvapaikkahakemukseen liittyvät ja muut hakijan tilanteeseen liittyvät asiakirjat. Muistakaa luottamuksellisuus ja vaitiolovelvollisuus, tiedot ovat arkaluontoisia.
  - c. Neuvotelkaa asiantuntijoiden, esimerkiksi pakolaisoikeutta tuntevan lakimiehen kanssa.
  - d. Lukekaa paperit yhdessä henkilön kanssa. Tulkkausapua voi tarvittaessa etsiä esimerkiksi tulkkauspalveluista, lähetyjärjestöistä tai seurakunnan vapaaehtoisten kautta.
7. Pohtikaa tilannetta rauhassa ”yön yli”, jotta voisitte muodostaa tilanteesta kokonaiskuvan.
8. Huomioikaa turvaa hakevan henkinen tila ja huolehtikaa hänen päivittäisestä jaksamisestaan.
9. Keskustelkaa ja pohtikaa yhdessä erilaisia mahdollisuuksia, esimerkiksi seurakunnan muuta mahdollista tukea turvaa hakeneelle.

10. Huolehtikaa omasta jaksamisestanne yhdessä.
11. Torjukaa turvaa hakevan mahdollisia harha- ja epäluuloja.
12. Viekää näkemyksenne ja esityksenne kirkkoturvakäytännön soveltamisesta seurakunnan johdolle päätöksen tekemistä varten.
13. Organisoikaa vapaaehtoisverkosto, joka huolehtii henkilön asumisesta ja käytännön elämisen tarpeista niin kauan kuin henkilö viiptyy seurakunnan tiloissa.
14. Selvittäkää turvaa hakevalle seurakunnan päätöksen sisältö ja myös se, miten pitkään kirkkoturvakäytäntö ja taloudellinen tukeminen voivat jatkua. Selvittäkää hänelle myös, että kirkkoturvan myöntäminen ei automaattisesti tarkoita oleskeluluvan saamista. Uskonnolliset yhteisöt eivät tee oleskelulupapäätöstä.
15. Ottakaa yhteys paikalliseen poliisiin ja tiedottakaa, että seurakunta on ottanut huolehtiakseen kyseisestä henkilöstä uuden turvapaikka- tai oleskelulupakäsittelyn aikaansaamiseksi. Sopikaa, kuka on yhteydessä poliisiin ja muihin viranomaisiin.
16. Ryhtykää kokoamaan mahdollista uutta todistusaineistoa ja lausuntoja yhteistyössä turvaa hakevan ja hänen lakimiehensä kanssa.

Sisälllys

Pikaopas: näin kohtaat turvaa hakevan	4
Esipuhe	7
1 Johdanto	9
2 Kirkkoturvan raamatulliset juuret	10
3 Kirkkoturva Suomessa	11
3.1 Mitä on kirkkoturva.....	11
3.2 Milloin turvaa tulisi antaa	12
3.3 Muita kirkkoturvaan liittyviä käytännönasioita	13
3.4 Miten kirkkoturva päättyy	14
4 Kirkkoturvaprosessin eteneminen	14
5 Kirkkoturvatilanteesta tiedottaminen	17
6 Kirkkoturva ja Suomen lainsäädäntö	18
7 Kirkkoturvan historia ja nykyhetki	20
7.1 Kirkkoturvakäytännön historiallista taustaa	20
7.2 Kirkkoturvan nykytilanne	20
8 Maailman pakolaistilanne	21
9 Sanasto.....	23
10 Linkejä	24
10.1 Pakolais-, lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestöjä ..	24
10.2 Kansainvälisiä kirkollisia yhteyksiä	26
10.3 Ihmisoikeusjärjestöjä ym. ihmisoikeustietoa	27
10.4 Lasten oikeudet	28
10.5 Vammaisjärjestöjä	29
10.6 Avustusjärjestöjä	29
10.7 Mielenterveysjärjestöjä	29
10.8 Lomakkeita ja muita hyödyllisiä linkejä	30
Lähteet	31

Esipuhe

Ekumeenisen liikkeen keskiössä on sanoma rakkaudesta, ykseydestä ja jokaisen ihmisen mittaamattomasta arvosta. Kirkot ovat kautta vuosisatojen auttaneet hädänalaisia. 1800- ja 1900-lukujen taitteessa alkoi kansainvälinen ekumeeninen liike sanoittaa unelmia ykseydestä. Samaan aikaan ekumenia nousi ruohonjuuritason yhteistyöstä, jossa sovittiin yhteisistä käytänteistä ulkomaisessa avustus- ja lähetystyössä.

Oma kansallinen neuvostomme perustettiin yhtenä vanhimmista neuvostoista jo vuonna 1917. Edelleen sen tehtävä on sama: yhteisessä rukouksessa kiittää rakkauden ja elämän antajaa, vahvistaa ykseyttä ja kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta sekä ihmisarvoista elämää. Tämä käsillä oleva kirkkoturvan ohjeistus on uudistettu laitos kirkkojen yhteisestä hankkeesta, jolla pyritään auttamaan kaikkein hädänalaisimpia heidän etsiessään turvaa ja oikeutta.

Kirkkojen tehtävä on usein olla se, jonka puoleen käännytään, kun muuta turvaa ei enää ole. Kirkkoon on jokainen tervetullut uskonnosta, sukupuolesta, etnisyydestä, sosiaalisesta asemasta tai oleskeluoikeudesta riippumatta. Hädänalaisten kohtaamisessa itse Kristus on läsnä. Hänen kasvonsa katsovat meihin kärsivän ihmisen kasvoista. Hän kutsuu meidät kodittoman, riisutun ja haavoille lyödyn lähimmäiseksi: "kaiken, minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä veljistäni ja sisaristani, sen te olette tehneet minulle." Rakkaus Kristukseen kutsuu meitä lähelle, viisaasti toimien yhteisinä auttamaan, niin ettei kukaan uuvu. Yhteyksissä viranomaisiin meillä on mahdollisuus jakaa sitä hyvää, mitä itse olemme saaneet, ja asettua turvaa tarvitsevan rinnalle hänen etsiessään apua elämänsä kipeisiin kysymyksiin.

Ekumeenisen liikkeen työskentely rauhan ja ihmisoikeuksien puolesta vahvistui toisen maailmansodan jälkeen: Kirkot tekivät yhdessä rauhantyötä, vaikuttivat ihmisoikeusjulistuksen syntyyn, turvasivat sodan jaloista lähteneiden ihmisten elinolosuhteita sekä auttoivat hätää ja puutetta kärsiviä niin lähellä kuin kaukana. Sodan ja vihan runtelemassa Euroopassa tarvittiin kaikkien työskentelyä ihmisarvoisen elämän uudelleen rakentamiseen.

Elämme jälleen aikaa, jossa tarvitsemme yhteistä ponnistelua rauhan ja ihmisarvon puolustamiseksi sekä vihan voittamiseksi. Sotien, nälän ja vainojen vuoksi kodeistaan paenneiden määrä on maailmassa valtava. Erilaisuuden pelko ajaa ihmisiä sulkemaan sydämensä ja ovensa. Moni joutuu elämään todellisuudessa, jossa kukaan ei halua ottaa heitä vastaan. Juuri tässä ajassa kirkkojen yhteistä sanomaa tarvitaan. Meillä on edelleen unelma maailmasta, jossa oikeudenmukaisuus ja rauha vallitsevat. Meillä on sanoma rakkaudesta, joka voittaa vihan ja pelon. Meillä on toivo, joka ei ole sammunut. Meillä on globaali Kristuksen kirkko, josta turvaa haetaan. Kirkkojen maailmanneuvoston sanoin, "Elämän Jumala, johdata meidät oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan."

Helsingissä 9.4.2019

Mari-Anna Auvinen

Suomen Ekumeenisen Neuvoston pääsihteeri

1 Johdanto

Kirkot ja uskonnolliset yhteisöt ovat perinteisesti tarjonneet fyysistä ja henkistä turvaa eri tavoin vainotuille ihmisille. Nykyisin kirkkoturvalla tarkoitetaan tilanteita, joissa yksittäinen henkilö tai perhe kääntyy kirkon – käytännössä seurakunnan tai muun kristillisen yhteisön – puoleen hakeakseen turvaa, apua ja tukea kielteisen turvapaikkapäätöksen saatuaan tai jouduttuaan paperittomaksi muusta syystä. Seurakunnat eivät itse aktiivisesti pyri turvan tarjoamiseen tiloissaan, vaan sitä tarvitseva pyytää apua seurakunnalta. Kirkon tai seurakunnan tilojen käyttäminen turvapaikkana on äärimmäinen keino tilanteessa, jossa muita vaihtoehtoja ei ole ja jolloin ihminen kokee olevansa hengenvaarassa tai joutumassa sellaiseen.

Tämän julkaisun tavoitteena on antaa seurakunnille ja uskonnollisille yhteisöille taustatietoja kirkkoturvatilanteisiin valmistautumiseen sekä käytännön neuvoja näiden tilanteiden vastuulliseen hoitamiseen. Kirkkoturvakäytännön liittyä tiettyjä periaatteita, joiden mukaan kannattaa toimia. Lähtökohdana on, että jos joku pyytää kirkolta apua hengenvaaraan vedoten, kristityn seurakunnan velvollisuus on ottaa avunhakijan hätä vakavasti ja auttaa häntä kaikin tavoin.

Kirkkoturva prosessina käynnistyy turvaa hakevan aloitteesta, ei seurakunnan. Siihen ryhdytään vasta, kun turvaa hakevalta on saatu tähän lupa ja valtuutus. Toiminta ei tähtää laillisen järjestyksen vastustamiseen, vaan sillä pyritään takaamaan ihmisten oikeudenmukainen kohtelu. Avun antaminen tähtää uuden turvapaikkakäsittelyn käynnistämiseen, turvapaikkaperusteiden huolelliseen uudelleen tutkimiseen ja kaikkien oikeuskeinojen käyttämiseen käsittelyn yhteydessä.

Paperittomien määrän kasvaessa Suomessa, myös seurakunnista turvaa etsivien paperittomien määrä kasvaa. Paperittomaksi voi joutua esimerkiksi henkilö, jonka turvapaikkapäätös on kielteinen ja jota ei ole voitu palauttaa hänen kotimaahansa vaikkapa siitä syystä, ettei lähtömaa ota häntä vastaan. Paperittomiksi voivat päätyä myös henkilöt, joiden oleskelulupa on päättynyt eikä sitä ole jatkettu. Paperittomien kohdalla apu käsittää laillisten maassaolomahdollisuuksien etsimistä ja muuta käytännön tukea, esimerkiksi seurakunnan diakoniatyön kautta sekä henkistä ja hengellistä tukea. Tässä julkaisussa paneudutaan kuitenkin erityisesti kirkkoturvatilanteisiin ja niiden hoitamiseen.

Humanitaarisen oleskeluluvan poistuttua maahanmuuttoa säätelevästä lain-säädännöstä vuonna 2016 on riski yksilön kannalta epäinhimilliseltä tuntuviin ratkaisuihin kasvanut. Tämä koskee erityisesti tilanteita, joissa turvapaikka-

perusteet eivät täyty ja henkilön lähtömaan tilanne arvioidaan palauttamisen kannalta riittävän turvalliseksi. Jotkut maat ovat myös kieltäytyneet vastaanottamasta kielteisen turvapaikkapäätöksen saanutta henkilöä, joka ei halua vapaaehtoisesti palata lähtömaahansa.

Seurakunta tai uskonnollinen yhteisö voi tarjota turvaa ja tukea kääntytysuhan alla olevalle turvapaikanhakijalle siksi aikaa, kun hänen asiansa on uudelleen käsiteltävänä. Turvaa hakevan uskonnollisella taustalla ei tule olla vaikutusta seurakunnan päätökseen eikä seurakunnan tavoitteena saa olla turvaa hakevan kääntyminen kristityksi.

Seurakuntia ja yhteisöjä kehoitetaan avoimeen prosessiin eli siihen, että ihmisiä ei piiloteta, vaan heidän olinpaikkansa on poliisin tiedossa. Turvapaikanhakijoiden yksityisyyttä pitää kuitenkin suojella.

2 Kirkkoturvan raamatulliset juuret

Omasta maasta lähteminen, siirtolaisuus joko omasta halusta tai pakon edessä ovat Raamatussa tuttuja teemoja. Raamatunteksteissä on monia kohtia, jotka toimivat esikuvina nykyiselle kirkkoturvakäytännölle.

Abraham ja Saara lähtivät vaeltamaan kohti Jumalan heille osoittamaa maata, samoin tekivät Mooses ja hänen kansansa (1. Moos. 12:1–9; 2. Moos. 12: 37–42). Israelin kansa kasvoi Egyptin orjuudessa ja pakkotyössä. Uudessa testamentissa kerrotaan, kuinka Maria ja Joosef joutuivat pakenemaan vainoojia pienen Jeesus-lapsen kanssa (Matt. 2:13–23).

Vanhan testamentissa puolustetaan monissa kohdin pakolaisten, vierasmaalaisten ja -heimoisten perusoikeuksia ja varoitetaan kansaa käyttämästä hyväkseen heidän ahdinkoan¹. Syyt pakolaisuuteen olivat tuolloin pitkälti samoja kuin tänäkin päivänä: sodat, nälänhädät, vainot ja luonnonkatastrofit. Kansaa opetettiin solidaarisuuteen ja yhteisvastuuseen.

Uudessa testamentissa Jeesuksen puheissa ja opetuksissa nousee toistuvasti esiin lähimmäisestä huolehtiminen. Esimerkiksi kultainen sääntö (Matt. 7:12) sekä rakkauden kaksoiskäskeny (Luuk. 10:25–27) kehottavat lähimmäisen rakastamiseen. Matteuksen evankeliumissa Jeesus kuvaa viimeistä tuomiota seuraavasti: "Minun oli nälkä, ja te annoitte minulle ruokaa. Minun oli jano, ja te annoitte minulle juotavaa. Minä olin koditon, ja te otitte minut luoksenne.

---

¹ Esim. 2. Moos. 22: 20; 23: 9; 3. Moos. 19: 33–34; 5. Moos. 14: 28–29; Ps. 94: 6; 146: 8–9; Jer. 7: 6; 22: 3; Hes. 22: 7, 29; Sak. 7: 10; Mal.3: 5.

--- Totisesti: kaiken, minkä olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä veljistä, sen te olette tehneet minulle.” (Matt. 25:42–43, 45).

Jokainen ihminen on luotu Jumalan kuvaksi. Tämän vuoksi kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen tehtävänä on tukea jokaisen ihmisen ihmisarvon toteutumista ja tehdä eri tahojen kanssa yhteistyötä tämän toteuttamiseksi. Tässä ajassa ja Suomessa ihmisarvoisen elämän tukeminen mahdollistuu suurilta osin lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten avulla.

Kirkkoturvakäytännöllä pyritään vahvistamaan oikeudenmukaisuuden ja ihmisoikeuksien toteutumista. Kristillisessä etiikassa on muuttumaton ydin, evankeliumin lähimmäisenrakkauden etiikka, jonka tulkintaa täytyy säännöllisesti tarkastella muuttuvassa maailmassa ja yhteiskunnassa.

3 Kirkkoturva Suomessa

3.1 Mitä on kirkkoturva

Seurakunta voi osoittaa lähimmäisenrakkautta kirkkoturvan avulla. Se on yhteisöllinen tapa hakea oikeutta tilanteessa, jossa turvapaikanhakuprosessi on osoittautunut epäoikeudenmukaiseksi.

Kirkkoturvalla tarkoitetaan tässä julkaisussa konkreettista seurakunnan tai kirkon tiloihin tai muihin seurakunnan erikseen sopimiin tiloihin majoittamista. Näitä tiloja ovat sakraalitilojen lisäksi myös muut kirkkoturvan tarjoamiseen sopivat tilat. Kirkkoturva tarkoittaa lisäksi turvapaikkaprosessissa avustamista sekä henkistä tukea. Sillä ei kuitenkaan ole laillista sitovuutta tai lainsäädännöllistä suojaa. Seurakunnan pyrkimyksenä on kirkkoturvan avulla turvata hakijan ihmisarvo ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista tilanteessa, jossa ne ovat vaarantuneet.

Kirkkoturvan tarjoaminen kirkossa tai muussa seurakunnan tilassa on eri asia kuin piilottaminen. Jos henkilö tai perhe piilotetaan, heidän asiaansa ei voida ajaa yhtä tehokkaasti. Tästä syystä tulee toimia avoimesti eli niin, että viranomaiset tietävät, missä kyseinen henkilö oleskelee. Kirkkoturvan lähtökohdaksi on avoimuus sekä turvaa hakeneen ihmisen oikeuksien toteutuminen.

Kirkkoturvatilanne syntyy turvaa hakevan aloitteesta ja kaikki toiminta tapahtuu hänen luvallaan. Sen jokaisessa vaiheessa tulee kunnioittaa hänen itsemääräämisoikeuttaan. Turvapaikkaprosessi ja aiempi traumatisoituminen ovat voineet kuluttaa turvapaikanhakijan psyykkisiä voimia niin, että hän on erittäin huonokuntoinen eikä jaksa itse toimia. Näissä tilanteissa tarvitaan erityistä diakonista tukea, joka voi tapahtua hänen jaksamistaan tukien eri ta-

voin. Diakoninen tuki voi olla sosiaalista, jossa henkilö saa tuekseen yhteisön ja taloudellista, jossa seurakunta sitoutuu vastaamaan henkilön hyvinvointiin ja asumiseen liittyvistä kustannuksista. Diakoninen tuki voi olla myös fyysistä suojaa tilanteessa, jossa hänellä ei ole paikkaa, minne mennä tai hän pelkää. Diakonin turva on aina myös luonteeltaan hengellistä. Lisäksi kannattaa olla yhteydessä turvaa hakevan omaan uskonnolliseen yhteisöön. Samalla myös yhteiskunnallisissa verkostoissa vaikuttaminen paikallisesti on tärkeää. Jo suojassa oleva henkilö tarvitsee runsaasti seurakuntayhteisön tukea. Kirkkoturva perustuu paikallisen yhteisön tuen voimaan.

Turvapaikan tarjoaminen sitä pyytävälle ei saa koskaan olla yksittäisen työntekijän päätös. Päätös tulee tehdä seurakunnan päättävissä elimissä. Ajatuksena on, että seurakunta yhteisönä vetoaa turvapaikanhakijan asian uudelleenkäsittelyn puolesta. Parasta varautumista on laatia valmiussuunnitelma mahdollisiin kirkkoturvatilanteisiin jo ennen sellaisten syntymistä.

On tärkeää, ettei kirkkoturvasta huolehtiminen jää yhden tai kahden henkilön harteille, vaan kirkkoturvatilanteissa kootaan työryhmä, jossa on mukana sekä työntekijöitä että vapaaehtoisia. Kirkkoturvatapauksissa vaaditaan yleensä paljon työaikaa ja/tai vapaaehtoisten antamaa aikaa. Valmiudessa täytyy usein olla vuorokauden ympäri. Työnjaosta on tärkeä sopia siten, että on varattu realistisesti aikaa, jottei kukaan kuormitu liikaa.

3.2 Milloin turvaa tulisi antaa

Turvan tarjoaminen kirkosta on äärimmäinen toimenpide silloin, kun kaikki muut keinot on jo käytetty. Tilanteen kartoitus on hyvä tehdä asiantuntijoiden, esimerkiksi lakimiehen, kanssa keskustelemalla, kuitenkin aina turvan pyytäjän suostumuksella ja hänen psyykkisen jaksamisensa huomioiden. Turvan tarve ja henkilön asioiden uudelleenkäsittely voivat kestää viikkoja, kuukausia, jopa vuosia. Jokainen tapaus on erilainen, joten seurakunnan kannattaa harkita, pitäisikö kussakin tapauksessa määrittää aikaraja kirkon käytölle turvapaikkana. Pitkittyneissä tilanteissa seurakunnan on aktiivisesti edistettävä hakijan asian käsittelyä.

Turvaa pyytävälle henkilölle on myös heti kirkkoturvatilanteen alussa selvitettävä ne periaatteet, joista seurakunnassa on yhteisesti sovittu. Periaatteet käydään yhdessä läpi jokaisen turvaa hakevan kanssa sekä keskustellaan siitä, mitä ne hänen kohdallaan merkitsevät. Hakijalle on myös syytä selvittää sekä muistuttaa prosessin eri vaiheissa, miten pitkään häntä voidaan taloudellisesti tukea ja se, ettei kirkkoturva välttämättä takaa turvapaikkaa tai oleskelulupaa Suomessa.

Kirkkoturva voidaan myöntää, jos jokin seuraavista täyttyy:

- hakijalla on perusteltu vainon pelko tai hänen perhe-elämäänsä kohdistuu vakava uhka, jotka eivät ole tulleet huomioiduksi tai esille turvapaikkapäätöksessä
- turvapaikkaprosessissa on ollut ongelmia tai virheitä tulkkauksessa tai laiminlyöntejä viranomaisten toiminnassa
- kielteisen turvapaikkapäätöksen jälkeen on tullut tietoon asioita, jotka eivät ole olleet käytettävissä ensimmäisessä prosessissa.

3.3 Muita kirkkoturvaan liittyviä käytännönasioita

Kirkkoturvatilanteen aikana seurakunnan tulee varautua kustannuksiin, joita voi syntyä lakimiehen palkkiosta, majoituksesta, ruoka- ja terveystuista. Myös kirkkoturvan saaneen henkilön tulee olla tietoinen siitä, kuinka kauan seurakunta on valmis huolehtimaan hänen kustannuksistaan.

Perinteisesti turvapaikkana ovat toimineet sakraalilitat, joissa vietetään jumalanpalveluksia. Turvapaikkoina on eri puolilla maailmaa käytetty kirkkoja, luostareita, temppeleitä ja moskeijoita. Turvaa voidaan tarjota myös esimerkiksi seurakuntakeskuksesta, leirikeskuksesta tai muusta seurakunnan osoittamasta paikasta.

Asumistilan täytyy olla turvallinen. Siellä täytyisi voida elää mahdollisimman normaalia arkea, peseytyä, laittaa ruokaa, nukkua ja viettää kohtuullista yksityiselämää. Henkilön tueksi on välttämätöntä muodostaa vapaaehtoisten tukiryhmä, joka huolehtii hänen hyvinvoinnistaan ja ylipäättään siitä, että hän tulee toimeen.

Mikäli kirkkoturvassa on perhe, ovat perheen oppivelvollisuusikäiset lapset oikeutettuja käymään koulua. Koulun henkilökunta on vaitiolovelvollinen perheen tilanteesta. Lastensuojelulaki koskee myös turvapaikanhakija- tai paperittomien perheiden lapsia.

Turvaa pyytävältä on hyvä kysyä, mikä on hänen oma uskonto- tai tunnustuskuntansa ja toivooko hän pääsevänsä yhteyteen lähimmän sellaisen seurakunnan kanssa. Tarvittaessa tällöin voidaan tehdä yhteistyötä henkilön oman tunnustuskunnan kanssa.

Paperittomien tukemiseen seurakunnat voivat laillisten oleskelumahdollisuuksien etsimisen lisäksi yhteistyössä muiden tahojen kanssa perustaa majoitustoimintaa, jossa on mahdollista nukkua, pestä vaatteita ja mahdollisuuksien mukaan myös ruokailla. Monissa tilanteissa nämä toiminnot on eriytetty, jolloin majoitustoiminta koskee vain yötä ja päivätoiminta toimii

erillisessä tilassa tarjoten käytännön avun lisäksi myös diakonista ja psykososiaalista tukea vaikeaan elämäntilanteeseen. Osoitettu tuki ja keskustelumahdollisuus auttavat kestäämään paremmin vaikeaa elämäntilannetta.

3.4 Miten kirkkoturva päättyy

Parhaassa tapauksessa kirkkoturva päättyy siihen, että henkilö saa oleskeluluvan ja saa rauhassa asettua uuteen elämään yhteiskunnassa. Seurakunnan tuki jatkuu, vaikka oleskelulupaa tai turvapaikkaa ei myönnettäisi tai henkilö palautetaan lähtömaahansa.

Turvapaikanhakijan tilanne helpottuu väliaikaisesti heti, kun hän saa asiansa uudelleen käsittelyyn. On kuitenkin mahdollista, että henkilön käännytys tai karkotus pannaan toimeen. Onkin tärkeä hakea käännytyksen täytäntöönpanokieltä samalla, kun anotaan valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta². Ulkomaalainen voidaan käännyttää tai karkottaa Suomesta, jos hän oleskelee maassa ilman vaadittavia lupia. Karkotettavaksi joutuvalle on voinut olla oleskelulupa Suomeen, mutta sitä ei ole jatkettu syystä tai toisesta.

Käännytystilanteet syntyvät yleensä maahantulotilanteissa tai kielteisen turvapaikkapäätöksen yhteydessä. Käännytyksestä puhutaan myös silloin, kun turvapaikanhakija on saanut kielteisen päätöksen ja hänet käännytetään kotimaahan tai toiseen maahan, joka on kansainvälisten sopimusten mukaan vastuussa turvapaikkaprosessista. Turvapaikkaa anovaa ei kansainvälisten sopimusten mukaan voida suoraan käännyttää rajalta.

Seurakunnan ei pidä jättää maasta poistettavaa yksin. On tärkeää, että tuki jatkuu myös maasta poistamisen yhteydessä niin pitkään kuin se on mahdollista. Seurakunta voi saattaa hänet matkalle rukouksin ja siunauksin. Poliisilta kannattaa selvittää, voiko joku työntekijöistä saattaa maasta poistettavaa lentokentälle. Tuen jatkumista kannattaa myös varmistaa tiedustelemalla, voiko esimerkiksi joku paikallisen kirkon tai järjestön työntekijä olla maasta poistettavaa vastassa kohdemaassa tai olisiko muuta tukea mahdollista saada.

4 Kirkkoturvaprosessin eteneminen

Kirkkoturvatilanne syntyy aina turvaa hakevan aloitteesta. Turvapaikanhakija saattaa turvautua seurakuntaan silloin, kun hän on saanut kielteisen oleskelulupapäätöksen ja/tai käännytys- tai karkotuspäätöksen Maahanmuuttovi-

² Katso sanastosta turvapaikkaprosessiin ja päätöksiin liittyvät vaiheet.

rastolta. Jos seurakunta päätyy kirkkoturvan myöntämiseen, tarkoituksena on turvaa hakevan inhimilliseen tilanteeseen oikeuden hakemisen lisäksi ennen kaikkea saada lisää aikaa, jotta asiaan vaikuttavista seikoista voitaisiin hankkia uusia tai aiempaa tarkempia tietoja.

Kun kirkon tai seurakunnan tiloihin, leirikeskukseen tai luostariin tulee turvaa pyytävä henkilö, paikalla olevien työntekijöiden tai seurakuntalaisten pitää ottaa yhteys seurakunnan johtoon sekä mahdolliseen maahanmuuttajatyöstä vastaavaan henkilöön.

Turvaa hakeva henkilö voi olla hädissään ja epätoivoinen. Tällaisessa tilanteessa hänet vastaanottaneiden pitäisi itse kyetä pysymään rauhallisina ja tyyntytellä hakijaa. Jo turvapaikkaprosessi itsessään on hakijaa kuormittava. Kielteinen turvapaikkapäätös voi lisätä epätoivoa entisestään. Taustalla voi olla myös muita traumaattisia kokemuksia. Psykososiaalisen tuen tarjoaminen koko prosessin ajan on ensiarvoisen tärkeää, vaikka painopiste onkin käytännön asioissa.

Seurakunnassa asiaa hoitavan henkilön kannattaa pyytää turvan hakijalta kaikki hänen tähänastista turvapaikkaprosessiaan koskevat asiapaperit. Jos papereita ei ole hakijalla itsellään, ne ovat todennäköisesti hänen asiaansa hoitavalla lakimiehellä. Turvapaikanhakijan lakimieheen on tärkeää olla yhteydessä, koska hänellä pitäisi olla kokonais käsitys tilanteesta. Muutoinkin lakimiehen asiantuntemusta turvapaikanhakijan tilanteesta tulee hyödyntää. Mikäli lakimestä tai oikeusavustajaa ei ole, kannattaa neuvoja kysyä Pakolaisneuvonnan ilmaisesta puhelinpalvelusta.

Henkilön tilanteeseen liittyvät yleensä seuraavat asiapaperit:

- Maahanmuuttoviraston puhuttelupöytäkirja henkilöllisyyden ja matkareitin selvittämiseksi mahdollisine täydennyksineen
- Maahanmuuttoviraston puhuttelupöytäkirja turvapaikan perusteiden selvittämiseksi
- Maahanmuuttoviraston kielteinen päätös
- Valitus kielteisestä päätöksestä hallinto-oikeuteen + siihen liittyvät asiakirjat
- Maahanmuuttoviraston lausunto valituksesta
- Lakimiehen vastine Maahanmuuttoviraston lausuntoon
- Täydennykset ja lisäselvitykset, esimerkiksi lääkärinlausunnot
- Mahdollisesti hallinto-oikeuden kielteinen päätös.

Muita mahdollisia tilanteeseen liittyviä asiakirjoja ovat:

- Oleskelulupahakemukseen liittyvä aineisto
- Opiskelutodistukset, todistukset perhesiteistä, jne.
- Työsopimus, työlupalausunto
- Perheenkokoajan oleskelulupa
- Mahdolliset kielteiset päätökset ja niistä tehdyt valitukset
- Mahdolliset muut asiaan vaikuttavat asiakirjat, esim. kastetodistus

Puhuttelusta on mahdollisuus saada itselleen myös cd-tallenne. Tallenne on hyvä pyytää, jos epäilee epäselvyyksiä puhuttelutilanteessa.

Kirkkoturvatilanteessa on hyvä huomioida, että koko turvapaikkaprosessin päätyttyä henkilöllä ei ole enää oikeutta työskennellä. Työluvan perusteella haettavaan oleskelulupaun vaaditaan voimassaolevat matkustusasiakirjat, jotka saattavat turvapaikanhakijana tulleelta puuttua. Mikäli työluvan hakeminen näyttää realistiselta mahdollisuudelta, on ennen sen jättämistä hankittava henkilölle passi oman kotimaan lähimmästä edustustosta. Tämä saattaa kuitenkin olla hyvin hankalaa, mikäli maalla ei ole edustustoa Suomessa.

Seurakunnassa tilannetta selvittävien ihmisten tulee käydä paperit läpi huolellisesti ja varata siihen riittävästi aikaa. Hakijalta itseltään ja hänen lakimieheltään kannattaa kysyä epäselviltä vaikuttavat asiat.

Internetistä voi etsiä hakijan lähtömaan tilanteeseen liittyviä tietoja esimerkiksi Ulkoministeriön sivuilta. Tietoja voi kysyä myös lähetyjärjestöiltä, kansallisten ja maanosallisten kirkkojen neuvostoilta, Kirkkojen maailmanneuvostolta, Luterilaiselta maailmanliitolta sekä kirkkojen itsensä kautta. Hyviä englanninkielisiä lähteitä ovat muun muassa Amnesty Internationalin ja kansainvälisen ihmisoikeusjärjestön Human Rights Watchin internetsivut. Muita hyviä tiedonlähteitä ovat Yhdysvaltain ulkoministeriön ihmisoikeusraportit sekä saksalaiset turvapaikkasivustot. Linkit sivustoihin löytyvät tämän julkaisun lopusta. Turvapaikkapäätöksen kannalta Maahanmuuttoviraston oma maatieto on tärkein ohjenuora.

Internetistä voi löytää esimerkiksi hakijan kotimaassa toimivien järjestöjen sivuja yhteystietoineen. Niiden kautta voi pyytää tietoja maan tilanteesta. Tietoja kannattaa verrata siihen, mitä hakijan asiapapereissa sanotaan ja mitä hän itse kertoo omasta ja maansa tilanteesta.

Turvapaikan tarpeen arviointi on vaikea asia sekä viranomaisille että muille hakijaa auttaville tahoille. Toiminta perustuu sen arvioimiseen, mitä henkilölle todennäköisesti tapahtuu, jos hänet palautetaan kotimaahansa. Turvapai-

kanhakija saattaa kokea tilanteen hyvin traumaattisena ja olla levoton. Auttavien henkilöiden on kyettävä pysymään rauhallisina ja kriittisinä. Hakijalle ei pidä sanoa tai luvata mitään, mikä ei ole täysin varmaa. Hakijalle ei välttämättä ole selvää, ettei uskonnollinen yhteisö voi suoraan vaikuttaa turvapaikkapäätöksiin. Kieliongelmat, kaoottinen tilanne, stressi ja usein juridisesti monimutkainen asetelma lisäävät väärinkäsityksen riskiä. Asian vakavuus johtaa siihen, että tahattomastikin syntyneet pettymykset tekevät kipeää kaikille. On tärkeää, että kirkkoturvatilannetta hoitavat henkilöt saavat työhönsä tukea tai työnohjausta, sillä tilanteet voivat olla hyvin kuormittavia myös auttajille.

Kun seurakunnassa pohditaan turvan myöntämistä ja avustamisprosessin käynnistämistä, keskeisiä kysymyksiä ovat:

- Onko hakijan tilanne hänen kotimaassaan uskottavasti niin vakava kuin hän itse väittää?
- Onko hakijan kertomus sisäisesti johdonmukainen? Mikä on sen yhdenpitävyys kyseisen maan muiden tapahtumien kanssa?
- Näkeekö turvaa hakeva viranomaisten tarjoaman vapaaehtoisen paluun järjestelmän mahdollisena, ja mitkä seuraukset sillä hänen elämälleen olisivat?
- Olisiko hänellä mahdollisuuksia saada oleskelulupa muilla keinoilla kuin pakolaisena? Onko hänellä Suomessa esimerkiksi puoliso, lapsi, opiskelupaikka tai työpaikka? Onko tilanne niin vakava, että hän ei voisi olla kotimaassaan edes uuden oleskelulupahakemuksen käsittelyaikaa eli noin yhtä vuotta?
- Millä perusteilla Maahanmuuttovirasto ja hallinto-oikeus ovat hylänneet hakemuksen? Millaista näyttöä tarvittaisiin, jotta hylkäämisperusteet voitaisiin osoittaa vääriksi? Saattaisiko johonkin kohtaan löytyä lisää todisteita?

5 Kirkkoturvatilanteesta tiedottaminen

Kun seurakunta on päättänyt tarjota kirkkoturvaa, siitä tulee ilmoittaa maasta poistamisesta vastaavalle poliisiviranomaiselle. Ulkomaalaisen palauttamisen täytäntöönpanosta huolehtii sen paikkakunnan poliisi, jossa ulkomaalainen on asunut kielteisen päätöksen tultua voimaan. Seurakuntaneuvoston tai muun päättävän elimen pöytäkirja on riittävä dokumentti. Päätös perusteluineen on hyvä toimittaa poliisille kirjallisena ja henkilökohtaisesti, jotta vastuuhenkilö voi esittäytyä poliisille. Tilannetta voidaan samalla tarvittaessa selvittää puolin ja toisin.

Poliisi on turvapaikka- ja oleskelulupa-asioissa ainoastaan täytäntöönpaneva viranomainen eikä aina edes tiedä, mistä syystä turvapaikkahakemus on hylätty.

Ilmoittajan on hyvä ottaa mukaan etukäteen sovitun lakimiehen puhelinnumero, koska tilanne voi olla poliiseillekin uusi. Ilmoittaja saattaa joutua rikoksesta epäiltynä kuulusteluun. Lakimiehen on tärkeää olla kuulustelussa mukana avustajana, koska tilanne on joka suhteessa poikkeuksellinen ja juridisesti haastava.

Kirkkoturvatilanteesta voidaan tiedottaa myös tiedotusvälineille, jos mediajulkisuuden arvioidaan hyödyntävän turvapaikan saaneiden asiaa. Jokainen tilanne on kuitenkin arvioitava erikseen. Tiedotusvälineisiin voidaan olla yhteydessä vain turvaa hakevien henkilöiden suostumuksella. On myös otettava huomioon tiedottamisen mahdollinen leviäminen henkilön kotimaahan ja sen vaikutukset henkilön kotimaassa asuville omaisille.

6 Kirkkoturva ja Suomen lainsäädäntö

Suomen lainsäädäntö ei tunne kirkkoturvaa. Kirkkoturvatilanteet ovat hoituneet useimmiten hyvässä yhteistyössä viranomaisten kanssa. On kuitenkin syytä ottaa huomioon, että toiminnasta saattaa seurata rikosoikeudellista vastuuta joko rikoksesta viranomaisia vastaan tai ulkomaalaisrikkomuksesta tai siihen yllyttämisestä.

Rikoksista viranomaisia vastaan säädetään rikoslain 16. luvussa. Tällaisia rikoksia ovat virkamiehen vastustaminen, virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, haitanteko virkamiehelle sekä niskoittelu poliisia vastaan.

Kirkon käyttäminen turvapaikkana tässä julkaisussa kuvatulla tavalla ei ole virkamiehen vastustamista eikä haitantekoa virkamiehelle. Toiminta ei ole myöskään haitantekoa virkamiehelle, koska poliisi on alusta pitäen tietoinen siitä, missä turvapaikanhakija on. Kirkolla ei ole rikosoikeudellista erityisasemaa, joten poliisi voi halutessaan tulla seurakunnan tiloihin hakemaan turvapaikanhakijan pois. Ohjeiden mukaan toimittaessa myöskään niskoittelun tunnusmerkistö ei täyty.

Poliisin auttaminen karkotettavien ulkomaalaisten tai rikoksesta epäiltyjen kiinnioittamisessa ei kuulu yleisiin kansalaisvelvollisuuksiin, vaan on yksinomaan poliisin tehtävä. Jos poliisi käskää seurakunnan aktiivia ottamaan kirkossa piileskelevät turvapaikanhakijat kiinni ja toimittamaan heidät poliisille, käskyä ei tarvitse noudattaa, koska se ei perustu lakiin. Tällaisen käskyn rik-

kominen ei siis ole niskoittelua poliisia vastaan³.

Poliisi ei voi myöskään toimivaltansa puitteissa määrätä seurakunnan työntekijää häätämään turvapaikanhakijoita kirkon tiloista⁴.

Jos ulkomaalaisen oleskelu Suomessa on jo muuttunut vallitsevan lainsäädännön mukaan laittomaksi (vapaaehtoiseen poistumiseen ulkomaalaislain 147a §:n perusteella annettu aika on kulunut umpeen), hän syyllistyy ulkomaalaisrikkomukseen maassa oleskellessaan (Ulkomaalaislain 301/2004 185 §:n 1 momentin 1. kohta).

On mahdollista, että ulkomaalaisen majoittajaa kohtaa rikosvastuu ensinnäkin rikosentekijän suojelemisesta (rikoslain 15 luvun 11 §), jos hänen katsotaan edistävän rikokseen syyllistyneen pakoa ja hän on tiennyt ulkomaalaisen jo oleskelevan Suomessa laittomasti. Toiseksi mahdollista olisi katsoa majoittajan syyllistyvän avunantoon ulkomaalaisrikkomukseen, jos majoittaja tietää ulkomaalaisen oleskelevan Suomessa laittomasti. Jos kirkkoturvaprosessissa menetellään niin, että poliisille ilmoitetaan ulkomaalaisen oleskelevan seurakunnan osoittamissa tiloissa, rikosentekijän paon edistämisen tunnusmerkki ei kuitenkaan täyty.

Kun poliisi aloittaa valmistelut ulkomaalaisen maasta poistamiseksi, poliisi määrää ulkomaalaiselle yleensä ilmoittautumisvelvollisuuden. Ulkomaalaisen on ilmoittauduttava poliisille tavallisesti kerran tai kahdesti viikossa tiettyyn kellonaikaan. Ilmoittautumisvelvollisuuden tahallinen laiminlyönti on ulkomaalaisrikkomus, josta seuraa sakkorangaistus.

Rikosvastuun⁵ välttääkseen majoittajan on syytä tähdentää ulkomaalaiselle, että hänen itsensä vastuulla on hoitaa lainmukaiset velvollisuutensa viranomaisia kohtaan mukaan lukien velvollisuus ilmoittautua poliisille. Missään tapauksessa ulkomaalaista ei tule kannustaa tai neuvoa laiminlyömään ilmoittautumisvelvollisuuttaan. Kannustus tai neuvo laiminlyödä ilmoittautuminen voi olla laissa tarkennettua auttamista tahallisen rikoksen tekemistä eli rangaistavaa avunantoa ulkomaalaisrikkomukseen. On periaatteessa tulkittavissa, että henkilöt, jotka osallistuvat päätöksentekoon kirkkoturvan myön-

3 Rikoslain 16. luvun 4 § mukaan "joka jättää noudattamatta poliisimiehen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon, voidaan tuomita niskoittelusta poliisia vastaan".

4 Poliisilain 45 § mukaan "jokainen 18–54-vuotias on kykyjensä mukaan velvollinen avustamaan poliisia hengenvaarassa olevan kadonneen etsimisessä, ihmishengen pelastamisessa, loukkaantuneen auttamisessa sekä huomattavan omaisuusvahingon tai ympäristöhaitan torjumisessa".

5 Rikoslain 5. luvun 5 § mukaan "joka tahallaan taivuttaa toisen tahalliseen rikokseen tai sen rangaistavaan yritykseen, tuomitaan yllytyksestä rikokseen kuten tekijä." Rikoslain 5. luvun 6 §:n mukaan "joka ennen rikosta tai sen aikana neuvoiin, toimin tai muilla tavoin tahallaan auttaa toista tahallisen rikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisessä, tuomitaan avunannosta rikokseen saman lainkohdan mukaan kuin tekijä".

tämisestä ilmoittautumisvelvolliselle turvapaikanhakijalle, voitaisiin tuomita yllytyksestä ulkomaalaisrikkomukseen.

7 Kirkkoturvan historia ja nykyhetki

7.1 Kirkkoturvakäytännön historiallista taustaa

Kirkkoturvaperiaate on hyvin vanha. Se perustuu ajatukseen, että uskonnollisen yhteisön jumalanpalveluspaikka on pyhä ja yksin Jumalan hallinnassa sekä siihen, ettei maallisen esivallan käskyvalta ulotu sakraalitilaan.

Vanhassa testamentissa temppele näyttäytyy tällaisena turvapaikkana. Kristinuskon kautta traditio sakraalilasta eli kirkosta turvapaikkana on siirtynyt eurooppalaiseen kulttuuriin ja varhaiseen läntiseen oikeuskäytäntöön. Myös luostarit ovat menneinä vuosisatoina tarjonneet muuriensa sisältä turvaa vainotuille ihmisille.

Kirkkoturvatoiminta aktivoitui Euroopassa toisen maailmansodan juutalaisvainojen myötä. Kyse ei kuitenkaan ollut avoimesta turvapaikkatoiminnasta, sillä juutalaisia piilotettiin natsien vainolta. Varsinaisesti nykyisenkaltainen kirkkoturvatoiminta käynnistyi useissa Euroopan maissa 1970-luvulla turvapaikanhakijoiden ja sääntelemättömien siirtolaisten aloitteesta. Käytännön juuret ovat Yhdysvalloissa, jonne 1970- ja 1980-lukujen taitteessa alkoi pyrkiä runsaasti siirtolaisia Keski-Amerikan sisällissotia käyvistä maista.

Pohjoismaisessa oikeuskäytännössä tunnetaan vanha käsite kirkkorauha, joka heijastelee käsitystä kirkkotilan pyhydestä. Pohjoismainen tapaoikeus piti kirkkorauhan rikkomista erittäin raskauttavana.

7.2 Kirkkoturvan nykytilanne

Monissa maissa kirkot ovat soveltaneet vanhoja kirkkoturvaperiaatteita ja kehittäneet niiden pohjalta nykypäivään soveltuvia käytäntöjä. Seurakuntia on ohjeistettu kirkkoturvatilanteiden varalta jo etukäteen. Kolmea hyvin erityyppistä kirkkoturvan käyttöä edustavat seuraavat esimerkit Hollannista, Saksasta sekä Ruotsista ja Norjasta.

Hollannin lainsäädäntö kieltää poliisia keskeyttämästä uskonnollista toimintaa. Tätä pykälää käytettiin hyväksi syksyllä 2018, jolloin maasta aiottiin käännyttää armenialainen perhe. Tällöin turvaa tarjonnut seurakunta aloitti yhtäjaksoisen jumalanpalveluksen suojellakseen kyseistä perhettä. Jumalanpalveluksen alttaripalveluun osallistui satoja pappeja yli kirkkokuntarajojen.

(Kirkko ja Kaupunki 28.11.2018.) 96 päivänpitäinen jumalanpalvelus päättyi armenialaisperheen oleskeluluvan järjestymiseen (The New York Times 30.1.2019).

Saksan kirkkoturvatoiminta on aktiivista. Vuonna 1994 perustettu ekumeeninen järjestö Ökumenische Bundesarbeitsgemeinschaft Asyl in der Kirche (BAG) koordinoi kirkkoturvatoimintaa. BAGista on kasvanut erittäin merkittävä, valtakunnanlaajuinen verkosto seurakuntia, jotka ovat sitoutuneet olemaan mukana kirkkoturvatoiminnassa. Verkosto toimii tiedonvälittäjänä seurakuntien välillä, järjestää koulutusta ja pitää kirkkoturvaa esillä sekä kirkoissa että julkisuudessa.

Seurakuntien toiminnan ansiosta useat kielteiset turvapaikkapäätökset on muutettu myönteisiksi. Vuoden 2019 alussa käynnissä oli yli 500 tapausta, jotka koskivat yhteensä yli 850 henkilöä ja joista yli 500 koski Dublin-tapauksia.

Norjassa ja Ruotsissa tunnetaan kirkkoturva ja niissä molemmissa on ollut laajojakin kirkkoturvatilanteita 1990-luvulla. Nykyisin kirkkoturvatilanteet ovat vähäisiä, sen sijaan on tullut tarpeelliseksi tehdä vahvaa vaikuttamistyötä, jonka avulla tähdätään inhimillisempään turvapaikkapolitiikkaan. (Sveriges Kristna Råd, Mellomkirkelig råd)

Kirkkoturvan ja kirkon aktiivisen muun toiminnan avulla on saavutettu tuloksia eri puolilla maailmaa. Asiapapereissa on ollut käännösvirheitä ja tulkinassa hyvin usein väärinymmärryksiä, jotka kirkkojen aktiivisuuden johdosta on saatu oikaistuksi. Henkensä ja turvallisuutensa puolesta pelkääville on saatu myönteisiä turvapaikkapäätöksiä ja vailla oleskelulupaa oleville työntekijöille laillinen asema. Käytännön työ sekä ihmisten oikeuksien ja turvallisuuden puolustaminen, työläydestään huolimatta, ovat vahvistaneet ja uudistaneet seurakuntia.

8 Maailman pakolaistilanne

Pakolainen on henkilö, joka nauttii kansainvälistä suojelua kotimaansa ulkopuolella. Hän on joutunut jättämään maansa vainon vuoksi, esimerkiksi ihmisoikeusloukkauksien, sodan tai levottomuuksien vuoksi. Vuonna 2018 pakolaisia arvioitiin olevan noin 25,4 miljoonaa, ja he tulivat muun muassa Afganistanista, Irakista, Syyriasta, Somaliasta, Etelä-Sudanista ja Palestiinasta. Heistä 3,1 miljoonaa oli turvapaikanhakijoita. Kaiken kaikkiaan vuonna 2018 arvioitiin olevan 68,5 miljoonaa pakkomuutossa olevaa henkilöä YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n tilastojen mukaan.

Maansisäinen pakolainen on henkilö, joka on joutunut jättämään kotinsa, mutta ei ole lähtenyt kotimaastaan. Vuonna 2018 maansisäisiä pakolaisia arvioitiin olevan maailmassa noin 40 miljoonaa, eniten Iranissa, Libanonissa, Pakistanissa, Ugandassa ja Turkissa.

Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön (The International Organization for Migration, IOM) arvion mukaan maailmassa oli noin 244 miljoonaa siirtolaista vuonna 2018, mikä on 3,3 prosenttia koko maapallon väestöstä. Euroopassa arvioidaan olevan 7–8 miljoonaa sääntelemätöntä (paperitonta) siirtolaista.

Euroopan unionin jäsenmaat ovat pyrkineet luomaan yhteisiä maahanmuutto- ja pakolaiskäytäntöjä. Turvapaikanhakijoiden kohteluun liittyvät käytännöt harmonisoitiin EU-maiden kesken vuonna 2004. Vuoden 1999 EU-huipukokouksessa Tampereella jäsenmaat linjasivat, että EU:n pakolaissopitiikka perustuu Geneven pakolaissopimuksen täyteen ja inklusiiviseen tulkintaan kuitenkin niin, että ketään ei lähetetä takaisin, jos on oletettavissa, että kyseinen henkilö joutuu kotimaassaan vainon kohteeksi. Sittenmin käytäntöjä on kiristetty kaikkialla EU:ssa johtuen Syyrian sodasta, Afganistanin ja Irakin epävakaaasta tilanteesta sekä monien Afrikan maiden tilanteista. Turvapaikanhakijoiden kohtelu vaihtelee kuitenkin edelleen maittain eikä yhteisiin sopimuksiin ole enää helppoa päästä.

YK:n Genevessä vuonna 1951 allekirjoitetussa pakolaissopimuksessa ja sen vuonna 1966 laaditussa lisäpöytäkirjassa pakolainen määritellään henkilöksi, joka "oleskelee kansalaisuusvaltionsa tai pysyvän oleskeluvaltionsa ulkopuolella sen johdosta, että hänellä on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa siellä vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tietyn yhteiskunnallisen ryhmän jäsenyyden tai poliittisen mielipiteen johdosta ja on pelkonsa vuoksi haluton turvautumaan sanotun valtion suojeluun".

Vaikka poliittisen pakolaisuuden määritelmä on edelleen ajankohtainen, sen ulkopuolelle jää useita muita syitä, joiden takia ihmiset ovat pakotettuja jättämään kotinsa. Ihmiset pakenevat nälänhätää, sotaa tai luonnonkatastrofeja, mutta eivät voi hakea tai saada turvapaikkaa muista maista, koska eivät täytä pakolaisuuden kriteerejä. Erityisesti ilmastonmuutos ja siihen liittyvät globaalit muutokset pakottavat entistä enemmän ihmisiä jättämään kotiseutunsa.

Pakolaisista ja turvapaikanhakijoiden tilanteesta Suomessa löytyy ajankoh- taista tietoa ja tilastoja Maahanmuuttoviraston internetsivuilta. Laajemmin maahanmuuttajien tilanteesta on tilastoja saatavilla Tilastokeskuksen sivuilta. Linkit löytyvät tämän dokumentin lopusta.

9 Sanasto

Pakolainen

Pakolaisuuden edellytykset ja pakolaisille kuuluvat oikeudet määritellään Geneven pakolaissopimuksessa. Arkisessa kielenkäytössä käsitettä käytetään yleisesti ihmisistä, jotka ovat paenneet kotiseudultaan. Pakolaissopimuksen keskeinen säännös on palautuskielto. Sen mukaan sopimusvaltio ei saa palauttaa pakolaista alueille, joissa hänen henkeään tai vapauttaan uhataan rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi.

Turvapaikanhakija

Turvapaikanhakija hakee pakolaisen statusta tulemalla kyseiseen maahan ja pyytäen turvapaikkaa. Juridisesti turvapaikanhakija ei siis ole välttämättä pakolainen. Turvapaikan myöntämiseen ei vaikuta se, onko hakija tullut maahan laillisesti vai laittomasti.

Turvapaikanhaun vaiheet ja päätökset

Turvapaikanhakija hakee turvapaikkaa poliisilta tai rajavartijalta ja pääsee turvapaikkajärjestelmään. Käsittelyä odotetaan vastaanottokeskuksessa tai yksityismajoituksessa. Maahanmuuttovirasto selvittää maahantuloreitin ja järjestää turvapaikkapuhuttelun. Sen perusteella tehdään myönteinen tai kielteinen päätös. Myönteisessä tapauksessa turvapaikanhakija saa oleskeluluvan ja sijoitetaan johonkin kuntaan. Maahanmuuttoviraston tekemän kielteisen päätöksen (ns. ensimmäinen kielteinen päätös) jälkeen on mahdollista valittaa päätöksestä hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus voi päättää palauttaa hakemuksen uudelleen käsiteltäväksi Maahanmuuttovirastoon tai pitää kielteisen päätöksen voimassa (toinen kielteinen päätös). Tämän jälkeen on mahdollista hakea valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Mikäli sitä ei tule (kolmas kielteinen päätös), palautusprosessia aletaan valmistella. KHO voi myös ottaa asian käsiteltäväksi. On tärkeää panna toimenpidekieltohakemus vireille samalla, kun anoo valituslupaa KHOsta, jotta palautusprosessi ei käynnisty ennen lopullista päätöstä. On myös mahdollista laittaa uusi turvapaikkahakemus (ns. uusintahakemus) vireille, mikäli uutta tietoa turvapaikkaperusteista on saatu negatiivisen päätöksen saamisen jälkeen.

Paperiton

Paperiton on henkilö, jolla ei ole voimassa olevaa, viranomaisen myöntämää lupaa oleskella maassa. Ihminen voi päätyä paperittomaksi esimerkiksi oleskeluluvan tai viisumin umpeuduttua. Paperittomilla on perustuslain nojalla oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon, mukaan lukien kiireelliseen terveydenhuolto. Paperittomilla lapsilla on niin ikään perustuslain ja ihmisoikeussopimusten nojalla oikeus perusopetukseen. Myös joidenkin laillisesti maassa oleskelevien siirtolaisten tilanne on rinnastettavissa paperittomuuteen.

Dublin-asetus

Euroopan unioni on pyrkinyt luomaan koko ajan yhtenäistetympää turvapaikkapolitiikkaa. Dublin-asetus määrittää turvapaikanhakuprosessin vastuuvaltion. Tarkoitus on, että turvapaikkaa voi hakea ainoastaan yhdestä EU:n jäsenvaltiosta. Jos turvapaikanhakija siirtyy toiseen asetuksen allekirjoittajavaltioon, voidaan hänet palauttaa maahan, jonne hän on ensimmäisenä saapunut. Vastuunmäärittämisasetuksen piiriin kuuluvat EU-maat sekä Sveitsi, Islanti ja Norja.

Valmiussuunnitelma

Kirkkoturvatilanne syntyy tavallisesti yllättäen, joten etukäteen varautuminen mahdolliseen tilanteeseen on oleellista. Ennalta tehty valmiussuunnitelma auttaa äkillisessä tilanteessa. Seurakunnan henkilöstön vaihtuessa valmiussuunnitelma kuuluu myös uuden työntekijän perehdytykseen. On tärkeää huolehtia myös valmiussuunnitelman säännöllisestä päivittämisestä.

EMN-verkoston sanasto:

http://www.emn.fi/files/1951/EMN_Glossary_2018_FI_V_6.0_web.pdf

10 Linkkejä

10.1 Pakolais-, lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestöjä

www.caritas.fi

Suomen Caritas ry on katolinen avustusjärjestö, joka tekee työtä kaikkein haavoittuvimpien ja syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten ja etnisten ryhmien parissa.

<https://farr.se/sv>

Ruotsin pakolaisia auttavien tahojen yhteenliittymä.

www.fida.fi

Fida International ry on Suomen helluntaiseurakuntien lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestö. Fidan toimintaan kuuluu mm. vaateapua ja lähetystoritoimintaa.

www.filantropia.fi

Filantropia ry on Suomen Ortodoksisen kirkon kansainvälisen diakonian ja lähetystyön järjestö.

www.globalclinic.fi

Global Clinic tarjoaa terveystalvuita paperittomille. Klinikka toimii vapaaehtoisvoimin Helsingissä, Turussa, Oulussa ja Joensuussa.

www.hdl.fi/fi/palvelut/kidutettujen-kuntoutus

Kidutettujen kuntoutuskeskus arvioi, hoitaa ja kuntouttaa Suomessa asuvia kidutuksen vuoksi traumatisoituneita pakolaisia ja turvapaikanhakijoita sekä heidän perheenjäseniään.

www.kirkonulkomaanapu.fi

Kirkon ulkomaanapu on Suomen suurin kehitysyhteistyöjärjestö ja toiseksi suurin humanitaarisen avun antaja.

www.kylvaja.fi

Lähetysyhdistys Kylväjä on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ulkolähetysjärjestö.

www.lsv.fi

Lääkäriin sosiaalinen vastuu (LSV) on suomalainen lääkärijärjestö, jonka tavoitteena on edistää lääkärikunnan toimia eettisten ja sosiaalisten kysymysten ratkaisemiseksi. Järjestön tärkeimpiä toiminta-alueita ovat kehitysyhteistyö ja rauhantyö.

www.muuttoliikkeessa.fi

Pakolaisneuvonta ry:n ylläpitämä Ihmisiä muuttoliikkeessä -sivusto keskittyy ihmisoi-keus- ja siirtolaisuuskysymyksiin. Sivustolta löytyy mm. artikkeleita, kolumneja ja taustatietoa siirtolaisuudesta.

www.pakolaisapu.fi

Pakolaisapu on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton kehitysyhteistyöjärjestö, joka on YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n yhteistyökumppani Suomessa. Suomen Pakolaisapu on kansainvälisen pakolaistyön asiantuntija, jonka tärkein tehtävä on edistää pakolaisten ja paluumuuttajien perusoikeuksia.

www.pakolaisneuvonta.fi

Pakolaisneuvonta ry:n Paperittomat-hanke on ensimmäinen yksinomaan paperitto-miin keskittyvä hanke ja se aloitettiin keväällä 2012. Pakolaisneuvonnan Paperitto-mat-hanke tarjoaa oikeudellista neuvontaa. Pakolaisneuvonnalla on ilmaista oikeus-neuvontaa puhelimitse myös seurakuntien työntekijöille.

www.paperittomat.fi

Pakolaisneuvonta ry:n Paperittomat-hanke tarjoaa oikeudellista neuvontaa paperitto-mille sekä heitä kohtaaville ja tiedottaa paperittomien oikeuksista.

www.picum.org

PICUM (Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants) on kansainvälinen paperittomien oikeuksia edistävä järjestö.

www.evl.fi/maailmalla/lahetys

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetystyön keskus (KLK) kehittää kirkon ja seurakuntien lähetystyötä, edistää lähetysjärjestöjen yhteistä toimintaa ja huolehtii kirkon lähetystyön yhteisestä kasvatus-, koulutus- ja tiedotustoiminnasta. Keskus osallistuu myös uskontojen väliseen keskusteluun.

www.sansa.fi

Medialähetys Sanansaattajat (SANSA) on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetysjärjestö.

www.suomenlahetysseura.fi

Suomen Lähetysseura on evankelis-luterilaisen kirkon lähetysjärjestö.

www.turvapaikanhakijoidentuki.fi

Turvapaikanhakijoiden Tuki ry (Tutu) on vapaaehtoisten verkostoista järjestäytynyt yhdistys, jonka tarkoituksena on tarjota omaehtoisen toiminnan alusta ja monimuotoista tukea turvapaikanhakijoina Suomeen tulleille.

www.unhcr.org

UNHCR on YK:n pakolaisjärjestö.

www.vapaaliikkuvuus.net

Vapaa liikkuvuus –verkosto tukee siirtolaisten kamppailuja oikeuksiensa puolesta.

www.w2eu.info

Euroopan Vapaa liikkuvuus-verkoston kokoaman yhteystietosivusto.

10.2 Kansainvälisiä kirkollisia yhteyksiä

www.ccme.be

CCME (The Churches Commission for Migrants in Europe) on ekumeeninen järjestö, joka palvelee kirkkoja siirtolaisia ja vähemmistöjä tukevien käytäntöjen edistämiseksi.

www.cityofsanctuary.org

City of Sanctuary on liike, joka pyrkii luomaan vieraanvaraisuuden kulttuuria sotia ja vainoja paenneille. Liike toimii Iso-Britanniassa ja Irlannissa.

www.cwsglobal.org

Church World Service tarjoaa humanitaarista apua ja tukea ympäri maailman.

www.ekumenia.fi

Suomen Ekumeeninen Neuvosto on kirkkojen yhteistyöfoorumi Suomessa.

www.icmc.net

International Catholic Migration Commission on kansainvälinen kattojärjestö, joka toimii yli 40 maassa siirtolaisten tukemiseksi.

www.jubileepartners.org

Jubilee Partners on Yhdysvalloissa toimiva kristillinen yhteisö, joka avustaa maahan vasta saapuneita pakolaisia.

www.jrs.net

Jesuit Refugee Service toimii ympäri maailmaa kotiseuduiltaan paenneiden ihmisten auttamiseksi.

www.kirchenasyl.de

Ökumenische Bundesarbeitsgemeinschaft Asyl in der Kirche on Saksan kirkkoturvalliikkeen organisaatio.

www.lutheranworld.org

Luterilainen maailmanliitto on luterilaisten kirkkojen yhteisö ja yhteistyöjärjestö.

www.martyredchurch.net/sv

Marttyyrikirkkojen ystävät -verkostosta voi löytyä apua palautettavalle.

<https://mecc.org>

The Middle East Council of Churches (MECC). Lähi-idän kirkkojen neuvosto.

www.nccusa.org

National Council of the Churches of Christ in the USA edistää ekumeenista yhteistyötä Yhdysvalloissa.

www.oikoumene.org/en/member-churches

Kirkkojen maailmanneuvoston jäsenkirkkojen lista.

www.wcc-coe.org

Kirkkojen maailmanneuvosto on kristillisten kirkkojen kansainvälinen yhteistyöelin.

10.3 Ihmisoikeusjärjestöjä ym. ihmisoikeustietoa

www.amnesty.fi

Amnesty International on kansainvälinen ihmisoikeusjärjestö. Amnestyn tehtävänä on tehdä ihmisoikeudet tunnetuiksi, tutkia vakavia ihmisoikeusloukkauksia sekä kampanjoida niitä vastaan kaikkialla maailmassa.

www.hrw.org

Human Rights Watch on järjestö, jonka toimintakenttänä on maailman ihmisoikeus-tilanteen tarkkailu.

www.spr.fi

Suomen punainen risti on humanitaarista työtä tekevä kansalaisjärjestö, joka toimii sekä Suomessa että maailmalla.

www.syrjinta.fi

Yhdenvertaisuusvaltuutetun puoleen voi kääntyä, jos on kokenut tai havainnut syrjintää iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvä syyn perusteella. Yhdenvertaisuusvaltuutettu toimii kansallisena myös ihmiskaupparaportojana.

www.state.gov

Yhdysvaltain ulkoministeriön ihmisoikeusraportit

www.asyl.net/start

Saksalaista ihmisoikeustietoa turvapaikanhakuun liittyen

10.4 Lasten oikeudet

www.ensijaturvakotienliitto.fi

Ensi- ja turvakotien liitto on valtakunnallinen kansalais- ja lastensuojelujärjestö, joka auttaa vaikeissa ja turvattomissa oloissa eläviä lapsia ja perheitä sekä tekee perhevähä-kivaltaa ehkäisevää työtä.

www.lapsiasia.fi

Lapsiasiavaltuutettu arvioi ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa.

www.lskl.fi

Lastensuojelun keskusliitto on lastensuojelun keskusjärjestö, joka toimii myös maahanmuuttajalasten oikeuksien puolustamiseksi.

www.unicef.fi

UNICEF on YK:n lastenjärjestö, joka valvoo lasten oikeuksia terveyteen, koulutukseen ja suojeluun.

www.yhteisetlapsemme.fi

Yhteiset lapsemme ry on valtakunnallinen lastensuojelujärjestö, joka toimii maahanmuuttajalasten hyvinvoinnin ja oikeuksien puolesta.

10.5 Vammaisjärjestöjä

www.invalidiliitto.fi

Invalidiliitto on fyysisesti vammaisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajjärjestö.

www.kynnys.fi

Kynnys ry on eri tavoin vammaisten ihmisten perus- ja ihmisoikeusjärjestö. Järjestöllä on toimipisteet Helsingissä, Jyväskylässä, Kuopiossa, Oulussa, Tampereella ja Turussa.

www.papunet.net

Papunet edistää puhevammaisten sekä muiden oppimisessa, ymmärtämisessä ja kommunikoinnissa tukea tarvitsevien ihmisten osallistumista ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Sivustolta löytyy ohjeita esimerkiksi kommunikaatiokansion tekoon, jota voi käyttää silloin kun yhteistä kieltä ei ole.

www.tukikeskushilma.fi

Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilman tavoitteena on edistää vammaisten maahanmuuttajien oikeuksia ja yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia suomalaisessa yhteiskunnassa.

10.6 Avustusjärjestöjä

www.emmaus.fi

Emmaus on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton kansainvälinen liike. Se tarjoaa mm. vaateapua ja rahallista tukea hädänalaisille Suomessa ja ulkomailla.

www.hopeyhdistys.fi

HOPE Yhdessä & Yhteisesti ry on valtakunnallinen vapaaehtoisjärjestö, joka tarjoaa konkreettista apua vähävaraisille ja äkillisen kriisin kohdanneille lapsiperheille sekä huostaan otetuille lapsille.

www.ortdia.fi

Ortodoksinen diakonia ry on ortodoksinen arvomaailman pohjalta toimiva yhdistys, jonka tehtävänä on kristillinen diakoniatoiminta.

www.pelastusarmeija.fi

Pelastusarmeija on kansainvälinen kristillinen liike, joka tarjoaa apua mm. yhteiskunnan tuesta syrjäytyneille.

10.7 Mielenterveysjärjestöjä

www.mielenterveysseura.fi/fi/tukea-ja-apua/kasvokkain/kriisikeskusverkosto

Suomen mielenterveysseuran kriisikeskukset tarjoavat keskusteluapua yllättävissä kriisitilanteissa. Apua on tarjolla myös maahanmuuttajille suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

www.mtkl.fi

Mielenterveyden keskusliitto valvoo ja ajaa mielenterveyspotilaiden, mielenterveyskuntoutujien ja heidän läheistensä etuja yhteiskunnassa, toimii asiantuntijana heitä koskeissa kysymyksissä ja kehittää tarvittavia palveluja.

www.riku.fi

Rikosuhripäivystyksen (RIKU) tehtävä on parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasian todistajan asemaa vaikuttamalla ja tuottamalla tukipalveluita.

10.8 Lomakkeita ja muita hyödyllisiä linkkejä

<https://valtioneuvosto.fi/documents/1271139/6464455/Ihmiskaupan+uhrin+ensivaiheen+tunnistaminen+ja+palveluohjaus+2017.pdf>

Ihmiskaupan uhrin ensivaiheen tunnistaminen

www.infopankki.fi

Infopankista löytyy kattavasti käytännöllistä tietoa Suomessa elämisestä eri kielillä.

www.kanta.fi/asiointi-toisen-puolesta

Tietoa asiointista toisen puolesta valtakirjalla terveydenhuollossa ja apteekeissa.

www.odl.fi/tiedostot/kitu/TunnistaTuska_TraumaOpas.pdf

Kidutetun henkilön tunnistaminen

www.kulttuurifoorumi.fi

Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ry edistää ekumeenista ja uskontojen- ja kulttuurienvälistä vuoropuhelua.

www.migri.fi

Maahanmuuttovirasto (Migri) on sisäministeriön alainen virasto, joka käsittelee ja ratkaisee maahantuloon, maassa oleskeluun, pakolaisuuteen sekä Suomen kansalaisuuteen liittyviä asioita.

www.migri.fi/valtakirja

Maahanmuuttoviraston valtakirjalomake.

<https://migri.fi/enter-finland>

Maahanmuuttoviraston sähköinen asiointi

www.pro-tukipiste.fi

Pro tukipiste on riippumaton asiantuntijajärjestö, joka tarjoaa matalan kynnyksen sosiaali- ja terveyspalveluja seksityössä mukana oleville Helsingissä ja Tampereella.

www.punainenristi.fi/hae-tukea-ja-apua/kadonneiden-loytamiseen

Punaisen Ristin jäljityspalvelu kadonneiden perheenjäsenten löytämiseksi.

<https://rednet.punainenristi.fi/kotoutumiskaari>

Punaisen Ristin seitsemällä eri kielellä saatavissa olevaa kotoutumiskaarta voi hyödyntää kotoutumista tukevan toiminnan suunnittelussa.

www.skr.org

Sveriges Kristna Råd

https://kyrkja.no/globalassets/kirken.no/aktuelt/filer-2014/kirkeasyl_betenking_november_2014.pdf

Norjan kirkon kirkkoturvaohjeistus

www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/tietoa-monikulttuurisuudesta/aineistot/tyovalineita

Väestöliiton työvälineitä maahanmuuttajatyöhön ja kotoutumisen tukemiseen.

www.iom.fi/fi/avustettu-vapaaehtoinen-paluu-ja-paluutuki-suomessa

Vapaaehtoinen paluu ja paluutuki Suomesta -hanke tarjoaa Suomessa oleskeleville siirtolaisille tukea vapaaehtoisessa paluussa ja uudelleenintegraatiossa.

Lähteet

Kirkko ja Kaupunki 28.11.2018 www.kirkkojakaupunki.fi/-/hollantilaisen-kirkon-erikoinen-keino-estaa-poliisia-taoton-jumalanpalvelus-on-kestanyt-yli-kuukauden
The New York Times 30.1.2019 www.nytimes.com/2019/01/30/world/europe/netherlands-church-vigil-refugees.html?fbclid=IwAR1-Hmp3UPCR4jINoxBYWC7VX6agrapCtf3iJoe_5WA_3rISXRYwKoctZck

KIRKKOTURVA-KÄYTÄNTÖ ON
DEMOKRAATTISEN VALTION VAHVISTAMISTA.
KÄYTÄNNÖLLÄ EDISTETÄÄN IHMISOIKEUKSIA JA
PERUSTUSLAISSA TAATTUJA PERUSOIKEUKSIA.

PIISPA WOLFGANG HUBER, BERLIINI

ISBN 978-952-9529-71-1 (nid.)

ISBN 978-952-9529-72-8 (pdf)

ISSN 0784-350X